

Klimaatverandering centraal tijdens bestuurlijke bijeenkomst GHOR

Wat betekenen de veranderingen in ons klimaat voor het werk en de bedrijfsvoering van hulpdiensten, gemeenten en instellingen? En die klimaatverandering, bestaat die eigenlijk wel en zo ja, zijn de gevolgen echt zo ernstig? Deze vragen kwamen aan bod tijdens de jaarlijkse bestuurlijke bijeenkomst van de GHOR op vrijdag 27 februari in Herwijnen. Het verhaal van gastspreker Reinier van den Berg, weerman en meteoroloog, liet aan duidelijkheid niets te wensen over: ‘Klimaatverandering is géén ver-van-onze-bed-show, maar heel dichtbij.’

Ieder jaar organiseert de sector GHOR van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid een bijeenkomst voor burgemeesters en bestuurders van ketenpartnerinstellingen uit Gelderland-Zuid. De GHOR heeft daarbij een neus voor bijzondere locaties; dit keer was het de beurt aan het prachtig gelegen GEO-fort in Herwijnen. Moniek Pieters, directeur van de GHOR en de GGD, opende de bijeenkomst en heette de aanwezige bestuurders van harte welkom. Daarna gaf zij het woord aan Reinier van den Berg, die naar eigen zeggen als zevenjarig jongetje al dagelijks aantekeningen over het weer maakte. De weerman en meteoroloog ging in zijn presentatie in op de misverstanden rondom klimaatverandering en de risico's die op ons afkomen.

‘Enorme impact’

Van den Berg benadrukte dat klimaatverandering een feit is, waar klimaatdeskundigen wereldwijd consensus over hebben. ‘Mensen die zeggen dat het wel meevalt, zitten er naast. De statistieken spreken voor zich. De aarde, en ook Nederland, warmt op. Wij leven straks in een Frans klimaat.’ De meteoroloog maakte inzichtelijk dat de klimaatverandering een ‘enorme impact’ heeft op onder meer de waterhuishouding. Een impact die reeds zichtbaar is. ‘In Miami stroomt, door het smelten van de Groenlandse ijskap, het water nu al eens per maand een deel van de stad binnen. Alles wat ver weg lijkt, is met ons verbonden. Het is géén ver-van-onze-bed-show.’

Uiteindelijk vormen laagwater en droogte een groter risico dan periodes van hoogwater, gaf Van den Berg aan. Hij pleitte in zijn presentatie daarom onder meer voor het aanleggen van waterbekkens voor als een droge zomer toeslaat. Een ander risico van zomers met periodes van hitte is de kans op extreem noodweer. ‘In het hoogseizoen zijn er veel festivals. Die zullen meer zware buien te verduren krijgen, zoals in 2014 op Pinkpop gebeurde.’ Ook hevige hagelbuien zullen vaker voorkomen: ‘Voor hagel geldt: hoe heter, hoe beter.’ Na het opsommen van de ‘wrange vruchten van klimaatverandering’ was de hamvraag of het tij nog te keren is. Daarvoor is in ieder geval nodig dat we de vegetatie op aarde herstellen (‘plant bomen!’) en werk maken van het halen van energie uit zon en wind, sloot Van den Berg af.

‘Laagwater is een groter risico dan periodes van hoogwater’

'Hittestress onderschat probleem'

Frans van de Ven, teamleider stedelijk waterbeheer bij Deltares, nam het stokje over. Hij ging in zijn presentatie dieper in op de gevolgen van de klimaatverandering en hitte op stedelijke gebieden. 'In de stad is het nog drie graden warmer dan daarbuiten. Er vallen veel doden door hittestress. En dat zijn niet alleen kwetsbare ouderen', onderstreepte Van de Ven een volgens hem zeer onderschat effect. 'In het bewustzijn daarover, ook bij hulpdiensten, is veel winst te behalen.' Ook gaf hij aan dat in een warm klimaat, waarin een felle regenbui in een keer de straten blank kan zetten, ziekteverwekkers veel kans krijgen.

Verder lichtte Van de Ven de stresstest klimaatbestendigheid toe: een instrument waarmee gemeenten in kaart kunnen brengen waar hun kwetsbare plekken zitten om vervolgens actie te ondernemen. 'Belangrijk aan de stresstest is de aandacht die hij genereert voor zwakke groepen en objecten', gaf Van de Ven aan. 'Als voorbeeld geef ik graag een calamiteitenzender in Nederland, waarvan ik weet dat ze alle verbindingsapparatuur in de kelder hebben staan. Ik zou daar geen bestuurlijke verantwoordelijkheid voor willen nemen.' Effectieve waarschuwingen en calamiteitenplannen, superdijken die als vluchtheuvel kunnen fungeren, huizen en gebouwen die geschikt zijn voor verticale evacuatie, een getraind rampenteam en een goed voorbereide bevolking: met deze volgens hem onmisbare ingrediënten van een werkzame beschermingsstrategie sloot Van de Ven zijn presentatie af.

'Stresstest klimaatbestendigheid helpt gemeenten bij het vinden van zwakke plekken'

Waardevolle participatie

Na de presentaties gingen de aanwezigen in vier groepen aan de slag met het thema, gerelateerd aan hun eigen organisaties: wat zijn bedreigingen, wat zijn kansen? Uit de terugkoppeling van de groepssessies kwam onder meer naar voren dat bewustwording van de problematiek, bij zowel instellingen en bedrijven als burgers, wenselijk is. Verder werden als aandachtspunten genoemd: bedrijfs- en zorgcontinuïteit, vergunningverlening aan organisatoren van evenementen ('zorg voor voldoende schaduwplekken') en het in beeld hebben van kwetsbare groepen.

Het laatste woord was aan Paul Mengde, burgemeester van Heumen en portefeuillehouder geneeskundige hulpverlening in het algemeen bestuur van de veiligheidsregio. Hij keek terug op een geslaagde bijeenkomst. 'Het was goed om na de boeiende presentaties met elkaar om de tafel te gaan: wat betekent dit voor mijn instelling of gemeente? Die participatie en uitwisseling juich ik toe.' Tot slot benadrukte burgemeester Mengde dat de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid in samenwerking met haar gemeenten en ketenpartners wil doen wat ze kan om de gevolgen van de klimaatverandering ook regionaal het hoofd te bieden.

Moniek Pieters, directeur van de GHOR en de GGD, opende de bestuurlijke bijeenkomst op vrijdag 27 februari in het GEO-fort in Herwijnen.

Weerman en meteoroloog Reinier van den Berg nam de misverstanden rond klimaatverandering weg en maakte de risico's inzichtelijk.

Teamleider stedelijk waterbeheer bij Deltares, Frans van de Ven, lichtte onder meer de stresstest klimaatbestendigheid toe.

In vier groepen praatten de aanwezigen met elkaar verder over wat de effecten van de klimaatverandering betekenen voor de eigen gemeente of instelling.